

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravištvu Slovenskega Gospodarja v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Kato. škovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvu: Koroška cesta šte. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od vsotopne politivste za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do torka popoldne. — Ne zapre reklamacije so poštnine proste.

Današnja številka ima 10 strani in Gospodarske Novice.

Z nami po nove uspehe!

Stari ljudje se radi ozirajo nazaj v svoje življenje in si obujajo vesele in žalostne spomine iz svoje preteklosti. Mlad človek nima niti veselja, niti časa, ozirati se nazaj. Njegov pogled prodira v bodočnost, njegove misli in njegova dela so namenjena bodočnosti. On hiti nevezdržno naprej za svojimi cilji, on žida, gradi. Tako mora biti tudi pri politični stranki, ki hoče ostati vedno mlada, ki se noče postarati in izgubiti svoje životvorne sile. Ko se začne ozirati nazaj, živeti samo v svojih spominih, ko nima več ciljev in načrtov za bodoče dni, ne poguma in odločnosti za nove, huđe boje, ko začne samo godrnjati in glodati ob svojih sovrstnicah, je izgubila svojo mladost, zapadla je starosti in smrti. Hira, gineva, umira.

V štajerskem deželnem zboru so poslanci Slov. Kmečke Zveze izvojevali za slovensko ljudstvo na Slovenskem štajersku krasne uspehe. Smrt bi pomenjalo za našo stranko, ako bi se sedaj ustavili ter se naslajali s sladko zavestjo, da je to zasluga edino-le naše stranke, kar se je doseglo v Gradu. Vse je bilo proti nam, cela dežela, liberalni Nemci, krščanski Nemci, veleposestvo, socialni demokratje, nemškutarji, slovenski liberalci, bivši slogaši, vse je vpilo proti nam, vse se je zaganjalo v nas — in mi smo kljubovali s svojimi mladimi silami temu mogočnemu sovražnemu navalu. In vzdržali smo naval ter ga celo premagali. Sedaj smo spravili s svojimi poslanci uspehe pod streho, a svojih mladih moči in sil nočemo zakopati. Nam se hoče naporov, novega dela, nam se hoče novih bojev. Naše mlade duše koprne zopet po visokih ciljih, trudapolnih dneh in bridkih urah bojne osamelosti.

Slovensko ljudstvo na štajerskem se ni prišlo do svojih ciljev, do svojih pravic. Se vedno si mora dati rezati kruh od svojega soseda, ki je obenem njegov nasprotnik. Zakaj si mora dati rezati svoj kruh od Nemca? Ali je naš narod nemški hlapec? Ali smo dolžni Nemcem pokorščino? Ni je postave, ne božje, ne človeške, ki bi nam nalagala, da moramo biti Nemcem poslušni in pokorni. Sedaj pa, če hočeš šolo, mora Nemec to dovoliti, če hočeš donesek za cesto, Nemec mora dovoliti, če hočeš regulacijo reke, Nemec mora biti s tem zadovoljen. Nemec je naš gospod, mi smo njegovi hlapeci, ki delamo, trpimo, plačujemo, se ubijamo. Kjer so mesta, Nemci so gospodje, Slovenci hlapeci in dekle; kjer so fabrike, kapitalisti so Nemci, trpini so naši ljudje, sploh kjer je uživanje, je Nemec, kjer je trpljenje, je Slovenec. Slovenci, z mladimi dušami in zdravimi telesi, ali hočete to suženjstvo, to nečastno tlačanstvo še nadalje prenašati? Hočete biti li vekov veke le hlapeci in sužnji? Mi ne! In kdo je enakih misli, naj gre z nami! Zadnji uspehi so nam pokazali, da se znamo bojevati in da znamo tudi kaj doseči. Toda vstrajnosti in poguma je treba. Kdor ima oboje, naj se uvrsti med nas. Mi gremo v boje po nove uspehe.

Državni zbor.

Ne gre. Dokler se v Avstriji ne bodo spametovali in dali vsakemu narodu, kar mu gre, ne bo šlo. Sedaj delajo v državnem zboru Rusini težave, ker so nezadovoljni, kako Poljaki v Galiciji z njimi ravna. Zahtevajo, da se jim da za gališki dež. zbor vol. red, ki bo upošteval tudi moč in število rusinskega naroda. Ako se jim to izpolni, pa bodo prišli s kako drugo pritožbo ali željo. Noben narod se ne da več od drugega viadati, vsak hoče biti samostojen in neodvisen. In če bodo Rusini za nekaj časa zadovoljni, bodo pa češki Nemci začeli delati težave z državnim zborom. In če ti ne, potem pa Italijani ali Jugoslovani ali Čehi, Narodom je treba dati prostost in svobodo, in mir bo v Avstriji, in vsak bo ponosen, ako se bo mogel imenovati člana velike in zadovoljne Avstrije.

Ko se je sešel dne 21. oktobra državni zbor, začelo se je drugo bitanje davčnega načrta. Toda rešil se je dosedaj samo davek na samodrče (avtomobile) in na igralce pri dirkah itd. Vsak dan se posreči, dobiti kateremu izmed Rusinov besedo, ki tako dolgo govori, da se po njem vsled splošne utrujenosti mora seja zaključiti. V četrtek, dne 23. t. m., je umival Malik ptujškega Ornika zaradi zadnjih državnozbornih vo-

litev. Ljudje so se čudili, da je kaj takega sploh mogoče, kar se je v Ptujju vršilo. Ker pa ne zna Malik držati mere, zato je udarjal po vseh, o katerih misli, da so mu delali pri zadnjih volitvah težave. Med temi je tudi štajerski namestnik grof Clary, katerega dolži, da je agitiral proti njemu. Minister za notranje zadeve, baron Heinold, je Malika zaradi izpadov na namestnika ostro zavrnil.

Ta teden se baje tudi ne bo mnogo delalo, to pa zaradi razmer na Češkem, kjer je vlada odstavila deželni odbor in upostavila državno upravno komisijo. Nemci in Čehi so zaradi tega hudi na vlado in sedaj želijo, da se vrši 2, 3 dni razprava o čeških razmerah. Pri tem ognju pa bodo seveda tudi druge narodnosti kuhale svojo juho. Gotovo je, da bodo tudi slovenski poslanci posegli vmes, bržkone koroški zastopnik Grafenauer. V pododseku proračunskega odseka se še vedno pere umazano perilo različnih izseljenjskih družb.

Večino tvorijo v državni zbornici liberalni Čehi, liberalni Nemci in Poljaki. Ti so vsled tega tudi odgovorni za neplodovitost sedanjega državnega zbora. V celem večinskem taboru ni moza, ki bi bil sposoben, voditi večino in uspešno sodelovati z vlado. Nam se vedno bolj zdi, da so Nemci propadajoč narod. Nimajo v sebi nič novih sil, nič oživljajočih misli in nič nadarjenih ljudi. Povsod nazadujejo, povsod propadajo. Slovanski narodi so poklicani, dati Avstriji novo življenje, novo bodočnost.

Poslanec Pišek je stavil v zbornici nujni predlog, da se posestnikom v konjici in mariborskem okraju, kateri so bili po toči, hudi povodnji in raznih vremenskih neugodah težko prizadeti, brez širših poizvedb hitro podeli državna podpora.

Poslanec Brenčič je stavil dne 22. t. m. 4 nujne predloge za poškodovance po uimih v ptujskem okraju, in sicer za Haloze in Slovenske gorice, kakor tudi za pogorelee v vasi Pongorce-Jablane v občini Cirkovce in za pogorelee na Hajdinu ter v Stojnicah. Gospod poslanec zahteva nujne pomoči od države. — Dr. Verstovšek in tovariši so interpelirali justičnega ministra glede nečuvnega postopanja sodnika dr. Mešičiča v Gornji Radgoni nasproti slovenskim strankam. — Nadalje je vložil poslanec dr. Verstovšek na justičnega ministra jako obširno interpelacijo, v kateri vprašuje justično upravo, če so določbe kazenskega zakona na Spodnjem štajerskem in Koroškem namenjene samo proti Slovencem.

Politični ogled.

— Na Kranjskem se vse stranke pridno pripravljajo na deželnozbornske volitve, ki se vršijo meseca decembra. Liberalci in socialni demokratje hočejo iti skupaj v boj proti Slovenski ljudski Stranki ter rešiti, kar se rešiti da. Orožje jim je laž in obrekovanje, kakor povsod. Liberalci sicer v politiki navadno laže, toda v volilnih bojih ta posel posebno pridno opravlja. Slovenska ljudska Stranka pa gre z veliko samozavestjo v borbo. Upa, da bo obdržala vse dosedanje mandate in še liberalcem ugrabila vsaj 2 mandata. Socialnim demokratom pa ne more nič ugrabiti, ker nič nimajo. Dosedaj je S. L. S. postavila že več kandidatov.

— Dunajski nadškof dr. Pifl bo baje kmalu postal kardinal. Slovenci že nimamo kardinala, od kar je umrl naš štajerski rojak dr. Jakob Misia. Tudi Hrvatje nimajo nobenega kardinala.

— Nemški cesar je preteklo dni obiskal najprej prestolonaslednika Franc Ferdinanda na njegovem gradu Konopišt na Češkem, in potem cesarja v Senbrunu. Sedaj se hoče nemški cesar zopet prikupiti naši državi, proti kateri je ob zadnjih balkanskih zmedah tako nasprotno nastopal. Toda avstrijski narodi dobro vedo, da Prusu ni nič verjeti. On nas ima rad, dokler nas rabi. Kadar mu nismo v nobeno hasen več, je pa tudi ljubezen proč. Kako neprijateljsko so zopet Prusi nedavno ravnali pri Lipsiji, ko se je odkril spomenik umrlim vojakom v vojski Avstrije, Rusije in Prusije proti Napoleonu! Nemški govornik je v pričo nemškega cesarja, našega prestolonaslednika in ruskega velikega kneza govoril, kakor da bi se bili pri Lipsiji vojskovali sami Nemci. Toda zgodovinsko

resnično je, da se je tokrat še večina Nemcev po pasje ponižno klanjala Napoleonu in se borila na njegovi strani proti omenjeni trozvezi. Zgodovinsko resnično je tudi, da so Prusi v vojski najmanj pomenili. Toda sedaj odpirajo usta na široko, češ, mi smo bili že od nekdaj junaki. Tudi cesar Viljem se da po svojih listih hvaliti, kako velik prijatelj Avstrije je. Za to prijateljstvo ne dajo avstrijski narodi počenega groša več.

— Krivičnost Nemcev. Na Dunaju v nižjeavstrijskem deželnem zboru se je sprejela postava, imenovana Kolisko, po kateri se na Nižjeavstrijskem ne bo smela ustanoviti nobena nenemška šola, s čimur bodo udarjeni posebno Čehi. Dunajčanje šuntajo tudi gornjeavstrijski, tirolski in predarlški deželni zbor, da naj napravijo enake postave.

— Madžarska propalost. Prejšnji ministrski predsednik Lukač je moral odstopiti, ker se mu je dokazalo, da je spravil več milijonov denarja v strankino blagajno, namesto v državno. Zadnjo soboto, 25. oktobra, se je otvoril državni zbor v Budimpešti in kot prvi je nastopil sedanjí ministrski predsednik grof Tisa ter se zagovarjal, zakaj da se ni vrnil neki družbi poldrugi milijon kron, katere je Lukač, ker je dovolil družbi igralnico, zopet sprejel za strankino blagajno. Govori se nadalje, da je Lukač tudi precej oškodoval zaklad srbske cerkve na Ogrskem in da je to razlog, zakaj je patriarh Bogdanovič tako skrivnostno izginil. In še druge enake umazane reči se govorijo, kar je znamenje, da je madžarstvo silno pokvarjeno. Tem hujše mora biti slovanskim narodom na Ogrskem, ako morajo prenašati jarem takih propalci.

— Nasilni Madžari. Ogrska vlada prepoveduje Slovakom, ki hočejo braniti svoje narodne pravice, vsako shajanje. Pred kratkim se je zbralo na neki gorski planoti na shod nad 2000 kmetov. Za shod so izvedeli orožniki in so kmete razgnali, nekaj jih pa aretirali. Oboženi bodo rovanja proti madžarski narodnosti, oziroma ogrski državi.

— Sijajna zmaga katoličanov na Badenskem. Ob volitvi dne 22. oktobra v badenski deželni zbor je bilo izvoljenih 29 pristašev katoliškega centra, 5 konservativcev, 8 narodnih liberalcev, 1 divjak, 1 pristaš ljudske stranke in 9 socialnih demokratov; torej 53 poslancev. Ožjih volitev bo 20. Desnica (centrum in konservativci) šteje že 34 poslancev. Vseh poslancev je 73. Število glasov centra je od 91.176 leta 1909 poskočilo na 116.153. Ako še pridobijo katoličani in konservativci vsaj 3 mandate pri ožjih volitvah, bodo imeli v badenskem deželnem zboru večino. Tako napredujejo katoličani v Nemčiji. Volilci so pametni in nečejo voliti liberalnih in socialno-demokratskih kandidatov. — Badensko je samostojna dežela v Nemčiji.

— Balkan. V soboto, dne 25. oktobra, so se srbske čete umaknile iz Albanije do po londonski pogodbi določene meje. Srbska vlada je to naznanila avstrijski. S tem je novejša napetost med Avstrijo in Srbijo srečno odstranjena. Srbija bo obdržala na albanski meji močne vojaške čete, da je pripravljena proti zopetnim vpadam Albancev. Ob enem s srbskimi so se umaknile tudi črnogorske čete iz albanskega ozemlja. — Spor med Turčijo in Grčijo se bo skoro gotovo vendar mirno poravnal. Med mirovnimi zastopniki obeh držav se je dne na posvetovanju v Carigradu dosegel sporazum. — Bolgari so uradno zasedli vse kraje v Trakiji, ki jim glasom turško-bolgarske mirovne pogodbe pripadajo. — Sloviti branilec Odrina, Sukri-paša, kateri se je nahajal sedaj v bolgarskem vjetništvu v Sofiji, se je vrnil te dni v Carigrad. — Na Balkan se vrača mir.

— Katoličanstvo v Makedoniji. V veliki dvorani „Slovanske Besede“ v Sofiji se je dne 22. t. m. vršil javen shod, na katerem se je razpravljalo o združitvi makedonskih Bolgarov s katoliško Cerkvijo. Več govornikov je z veliko vnemo govorilo za to združitve. Proti njej se je oglasil samo eden govornik, ki je povdarjal, da bi se Bolgari potem odtujili Rusiji. Posvetovanja se nadaljujejo.

— Državnozbornske volitve v Italiji. V nedeljo, dne 26. oktobra, so se vršile po vsej Italiji državnozbornske volitve na podlagi splošne, enake in tajne volilne pravice. Skupno se je volilo 508 poslancev. Volitve so se vršile po novem volilnem redu, ki je zvišal število volilnih upravičencev od 3.000.000 na 8 milijonov 700.000. Vsak volilni okraj je volil po enega